

A közösségfejlesztés szerepe a térségfejlesztésben

WORKSHOP

Galánta, 2013. 07. 03.

Előadó, foglalkozás vezető:
Bárdos Gyula

Miért is beszélünk ezekről a kérdésekről: térségfejlesztés, közösségfejlesztés?

- Egy normális családi, települési közösségben ha működési zavar támad, azt az érintettek önmaguk hárítják el,
- belülről és saját maguk oldják meg a felmerülő problémáikat

Persze ennek a folyamatnak is voltak településen, falun belül tipikus segítő szereplői (tanító, pap, a falu öregjei és hasonlóak)

A segítség felelőssége

A belülről és szerves úton kialakult segítség jelentősége, hogy optimális esetben visszaállította a közösség/település természetes működését és annak a saját konfliktus-kezelési és problémamegoldó képessége újra működésbe jött

Jól segíteni: a függőséget megakadályozni

A modern tömegtársadalmakban:

Belülről gyakran képtelen a közösség önmaga a jelentkezett konfliktusok, feladatok, kataklizmák kezelésére, megoldására

Külső szakmai beavatkozásokra kell sor kerüljön (pl. bányá bezárása, kohászat megszűnése, munkanélküliség növekedése, kisebbségi-nemzetiségi konfliktusok, tömeges elszegényedés, helyi közéleti konfliktus, környezetvédelmi probléma, stb.)

Regionális- térségfejlesztés

- Ezeket a szerkezeti, strukturális változásokból eredő esetenként drámai konfliktusokat már önmaga nem tudja kezelni a helyi közösség
- Ezek enyhítésére, megoldására már központi megyei, regionális, országos beavatkozásokra (támogató programokra) lehet szükség
- Ez a regionális- térségfejlesztés dimenziója

Ki kerül valójában a középpontba?

Az ilyen nagy strukturális beavatkozások
kívülről érkeznek, de ezek mellé szükséges
a társadalom természetes önsegítő
képességének a visszaállítása is.

Ez a közösségfejlesztés dimenziója

A közösségfejlesztés

- a belső változási képesség kibontása, támogatása, megerősítése és
- a külső változások közvetítése.

Máshogyan

- a belső (erő)források felszínre hozása, mozgósítása, dinamizálása, készenlétbe helyezése
- a helyi közösségnek a külső források (be)fogadására való felkészülése - felkészítése (abszorpciós képesség)

Alapkérdés marad, hogy ki kerül valójában a középpontba?

- A források?
- A fejlesztő-beavatkozó szervezetek?
- A helyi közösség tagjai?

- A közösségfejlesztés tehát egy *hozzájáruló szakma*, önmaga nem tud megoldani strukturális társadalmi folyamatokat. Az utóbbiak nyilvánvaló szélesebb társadalompolitikai döntéseket és segítségeket igényelnek
- De! A helyi közösség részvétele, közreműködése nélkül nem tud kialakulni valódi és tartósan fennmaradó fejlesztési folyamat. Az erre való felkészítés a közösségfejlesztés illetékessége

- Ha tartósan elsorvad a helyi közösségi részvétel, a beleszólás, az aktivitás, a cselekvő közreműködés, úgy annak szükséglete és tudása is leépül a helyi közösségekben és azok tagjaiban
- Minden embernek és közösségnek is joga és dolga is, hogy önmaga oldja meg a saját problémáját

- Ha erre kevés a saját erőforrása, csak akkor lehet külső segítséget, támogatást adni számára (szubszidiaritás). Ellenkező esetben kiveszik a közösség kezéből a saját eszközeit

Közösség, az a társadalmi alakzat, amely az alábbi öt funkciónak felel meg:

1. A szocializáció (a közösség bizonyos értékeket olt tagjaiba);
2. A gazdasági boldogulás funkciója - megélhetési lehetőséget biztosít tagjainak;
3. Társadalmi részvétel;
4. Társadalmi kontroll;
5. Kölcsönös támogatás

Roland L. Warren *amerikai szociológus (1957)*

Fejlődés

- Fejlődés nem egyenlő a gazdasági növekedéssel!
- „A fejlődés nem a javakkal kezdődik, hanem az emberekkel, az emberek tanultságával, szervezettségével és fegyelmével”

(Ernest F. Schumacher 1966)

Fejlődést nem lehet megrendelni,
elrendelni, megvásárolni, hiszen
önmagukban is folyamatot jelölnek,

Ki lehet fejleszteni - lépésről lépésre kell
kibontakoznia.

A fejlesztési politika legfontosabb
feladata, hogy meggyorsítsa ezt a folya-
matot

Hogyan kerülhetne a helyi közösség a középpontba?

„Az életképes helyi közösség az, amelyikben a lakosok **együttműködnek** annak érdekében, hogy a legkülönbözőbb szempontú **hatással legyenek a helyi társadalom szabályaira**; amelyikben a lakosok a közösségi életre vonatkozó **célokat tűznek** ki maguk elé és amelyikben az emberek **képesek is e célok magvalósítására.**”

(Schoenberg 1979)

Tehát:

- Részvétel
- Együttműködés
- Célokat maga tűzi ki és képes elérni azokat
- *Hatással van* a helyi társadalom *szabályaira*

Képessé tétel és a helyi közösség felhatalmazása

A képessé tétel és a felhatalmazás: annak a tudatosítása, hogy én vagyok a dolgok megoldásának a kulcsa, rajtam múlik; elhiteni, hogy képes vagyok – közösségben együtt képesek vagyunk cselekvésre, változások elindítására (önbizalom).

A közösség ügyeiben a közösség képessé tétele, felhatalmazása: **politikai felhatalmazást** jelent.

Arra való esélyek megismertetését és tudatosítását, hogy közösségi ügyekben kompetens-illetékes vagyok.

A kompetens állampolgárok, mint társadalmi-közösségi cél.

A közösségi alapú tervezés esélyei és jellemzői

	<i>Az infrastrukturális fejlesztés modellje</i>	<i>A fejlesztés közösségi modellje</i>
<i>Fejlesztési cél</i>	Infrastrukturális fejlesztés	Humán erőforrások fejlesztése
<i>Feltétel mozgósítása</i>	Pénz	Közösségi tudás feltárása és mozgósítása
<i>Lakossági magatartás</i>	Passzív, kritikus	Aktív, együttműködő
<i>Helyi szolgáltatások</i>	Önkormányzati alapellátás	Civil szervezetek szolgáltatásai is
<i>Kezdeményezők</i>	Csak a vezetők	A lakosság és a vezetők
<i>Társadalmi részvétel</i>	Nem érvényesül	Érvényesül
<i>Felelősségvállalás</i>	Csak a vezetők részéről	A lakosság és a vezetők részéről
<i>Tervek megvalósulása</i>	Részleges	Közelít a teljeshez

Külső tervező

*Az összegyűjtött információ
a tervező kezében van*

*A terv a tervező fejében jön
létre*

*Az érintettek egymástól
elszigetelten kerülnek
kapcsolatba a tervvel*

Közösségi tervezés

*Az összegyűjtött információ
a közösség kezében marad*

*A terv az érintettek fejében
jön létre*

*Az érintettek kapcsolatba
kerülnek egymással,
általában egyetértésre jutnak*

Sain Mátyás írása alapján

Összefoglalva

Regionális- térségfejlesztés

Célja: A területi egyenlőtlenségek kiigazítása,
*a társadalmi-gazdasági folyamatok által
kiváltott negatív jelenségek mérséklése,
(gyakran a politikai szintű beavatkozás
jellemzi)*

De! Főként infrastrukturális eszközök
használata.

Vidékfejlesztés

Főként a kistérségi (hajdani járási) szint a meghatározó terepe. Fő céljai között:

- a vidéki életminőség javítása,
- a helyi közösségek megerősítése,
- innovatív, a helyi sajátosságokra épülő fejlesztések támogatása

Közösségfejlesztés

Települési-, és tágabb terű (kistérségi, regionális) cselekvésekre ösztönöz. Közvetve vagy közvetlenül az adott közösség MINDEN tagjára hatással van.

Az érintettek részvétele a problémák feltárásában, a megoldások megtalálásában és megvalósításában kulcsfontosságú.

Közösségfejlesztő, "külső szemként" a helyiek által nehezen észlelhető összefüggések, az általuk nem kellően értékelt – néha észrevétlen – adottságaik, lehetőségeik feltárásában segít.

A közös elemzés célja a települési szintű közös cselekvés